

From: Salo Maija OKV
Sent: keskiviikko 3. maaliskuuta 2021 16.58
To: Liukko Arno (VNK)
Cc: Pöysti Tuomas OKV; Lankinen Timo (VNK); Majuri Tuula OKV
Subject: VS: Liikkumisen rajoittaminen - Valmisteluaineistoa huomiseen hallituksen neuvotteluun

Hei,

Tässä oikeuskanslerin kommentteja jatkovalmistelua varten:

Lakiluonnos

- Laki on tarkoitettu koskemaan kaikkia kansalaisia tietyllä alueella. Tämän vuoksi tulisi kiinnittää erityistä huomiota sääntelyn selkeyteen ja yksiselitteisyyteen, jotta soveltamisessa ei tulisi epäselvyyksiä ja ongelmia. Siten esimerkiksi on selvennettävä, tarkoittaako asuinpaikasta poistuminen esim. a) poistumista paikkakunnalta b) asuntona käytettävistä tiloista rakennuksen sisällä muuhun sisätilaan c) ulos rakennuksesta, jossa asuntona käytettävät tilat sijaitsevat. Lisäksi tulisi selventää, tarkoittaako liikkumisvapauden rajoittaminen liikkumisen kieltämistä kokonaan vai lievempää rajoittamista, esim. tiettyinä kellonaikoina.
- Lain tarkoituksessa ja sen perusteluissa olisi syytä todeta, että tarkoituksena on Covid-19-leviämisen estämiseksi tilapäisesti rajoittaa ihmisten fyysisiä lähikontakteja. Tämä antaisi linjaa myös lain tulkinnalle
- Lakia koskevat perustuslain 23 §:n mukaiset tiukat välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden vaatimukset
- 2 §:ssä olisi perusteltua perustuslain 23 §:n vaatimuksen soveltamisalaltaan täsmällisesti rajatusta asetuksenantovaltuudesta täyttämiseksi esitettävä välttämättömyyskriteeriä tarkemmin ne perusteet tai olosuhteet, joiden vallitessa liikkumisrajoitukseen voidaan ryhtyä
- Oikeasuhtaisuuden kannalta luetteloa 3 §:ssä olisi tarpeen vielä täydentää. Oikeasuhtaisuuden varmistamiseksi olisi sallittava esimerkiksi omistuksessa tai hallinnassa olevan rakennuksen tai kiinteistön taikka eläimen välttämätöntä hoitoa varten. Kaikkea ihan väistämätöntä kiinteistöhoitoa ei esimerkiksi tehdä palkattuna työnä. Isommat eläimet eivät välttämättä ole palkatun henkilöstön hoidossa eivätkä henkilön asunnon yhteydessä ja on pidettävä oikeasuhtaisuuden vastaisena, että eläimistä ei voitaisi huolehtia.
- Jos laki olisi sovellettavana lähellä kuntavaaleja, pitäisi 3 §:ssä nimenomaisesti sallia äänestäminen poikkeuksena
- 4 §:ssä oleva asetuksen eduskuntakäsittely johtuu jo perustuslain 23 §:n 2 momentista ja perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan (PeVL 7/2020 vp, s. 5 ja PeVM 10/2020 vp, s. 4) kyseessä on jälkitarkastuksesta. Siksi pykälän tarvetta ylipäänsä ja muotoilua olisi tarkistettava eikä perustuslain säännöstä pidä toistaa laissa

Kalvosarja

- Kalvo 3: ei ole perusteltua tehdä tuollaista vertailua PL 23 §:n ja valmiuslain 118 §:n välillä. Valmiuslaki perustuu ennalta säädettyihin toimenpidetyyppeihin ja niitä varten laadittuihin asetuksenantovaltuuksiin, joiden perusteella tilapäisiä perusoikeuspoikkeuksia voidaan säätää valtioneuvoston asetuksilla, joihin kohdistuu eduskunnan kontrolli. Perustuslain 23 §:n perusteella taas eduskunta säätää poikkeuksista lailla tai laissa erityisestä syystä säädetyn ja soveltamisalaltaan täsmällisesti rajatun valtuuden nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella tilapäisiä perusoikeuspoikkeuksia. Sekä perustuslain 23 §:n perusteella säädettäviä että valmiuslain 118 §:n perusteella säädettäviä koskevat tiukat välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden sekä tavanomaisen lainsäädännön ja viranomaisen tavanomaisten toimivaltuuksien ensisijaisuuden vaatimukset. Sen takia ei ole sisällöllisesti väljempää perustuslain 23 §:n perusteella tehtävät säädökset vaan niin, että perustuslain 23 §:n mukaisissa säädöksissä säädetään välttämättömien ja

oikeasuhtaisten, tilapäisten perusoikeuspoikkeusten sisällöstä kunkin käsillä olevan tilanteen mukaisesti.

- Kalvo 4: valmiuslain mukaisen toimivaltuuden kiireellinen käyttö vaatii erityisen korkean välttämättömyyttä koskevan kynnyksen täyttymistä. Valmiuslain 7 §:n kiireellisen menettelyn soveltamiskynnys on siten tarkoitettu pidettäväksi hyvin korkealla (Ks. PeVM 3/2020 vp, s. 3-4, https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Documents/PeVM_3+2020.pdf). Tämä pitäisi myös mainita kalvoissa

t. Maija

Lähettäjä: Liukko Arno (VNK) <Arno.Liukko@vnk.fi>

Lähetetty: tiistai 2. maaliskuuta 2021 17.07

Vastaanottaja: Majuri Tuula OKV <Tuula.Majuri@okv.fi>; Salo Maija OKV <Maija.Salo@okv.fi>

Kopio: Pöysti Tuomas OKV <Tuomas.Poysti@okv.fi>; Lankinen Timo (VNK) <Timo.Lankinen@vnk.fi>

Aihe: Liikkumisen rajoittaminen - Valmisteluaineistoa huomiseen hallituksen neuvotteluun

Hei,

Oheisena luonnos liikkumisen rajoittamista koskevan lain pykäliksi pohjaksi hallituksen huomista keskustelua jäsentämään (eli tässä lähdetty PL 23 §:stä).

Oheisena myös pp, jossa huomioita PL 23 §:n ja ValmL 118 §:n välisestä suhteesta.

Olisin jälleen kiitollinen, jos ehtisitte kommentoida tekstejä.

Terv. Arno, toimeksisaaneena